

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v spodnjih ulicah št. 12.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Borba Šentjakobske občine v Rožni dolini za slovensko ljudsko šolo.

(Po ulogah krajnega šolskega sveta, občinskega načelnštva in odlokih šolskih oblastev.)

Pred 1848. letom bile so šole popolnoma nemške. Jezik narodov se po intencijah takratne vladne sisteme ni jemal v poštev. Nemščina bila je jedini učni jezik v vseh šolah na Koroškem. Celo veronauk poučeval se je z dvojezičnim katekizmom. Instinktivno čutil je narod mržnjo proti ljudski šoli, katere jezik se ni strinjal z domačo govorico. Ker je bil obisk šole fakultativen, zato toliko število analfabetov, nahajajočih se čez sredo tega stoletja v nas.

Narodna pomlad 1848. leta napravila je tudi predmarčni šoli, ki v nenemških krajih ni bila družega nego ponemčevalen zavod, hiter konec. Z ministrsko naredbo z dne 2. septembra 1848, št. 5692, na Koroškem objavljeno z ukazom c. kr. deželne vlade ilirske z dne 11. septembra 1848, št. 21.158, izreklo se je jedino pravilno, večno veljavno načelo, da ima v ljudski šoli materinščina biti učni jezik. Vse poznejše določbe absolutne vlade so se tega držale in imele le namen, ugoditi raznim željam prebivalstva po pouku nemščine, kolikor se to ujema z omenjenim načelom.* Po tem se je poučevalo z nebitvenimi spremembami, ki so nastale posebno iz krajevnih razmer. Prebivalstvo bilo je popolnoma zadovoljno. Obiskovalci takratnih šol so še danes polni hvale. To je trajalo, dokler ni prišel novi ljudsko-šolski zakon z dne 14. maja 1869. Ko je tudi deželni zbor koroški zgotovil za državni ljudsko-šolski zakon potrebni deželni zakon, je deželni šolski svet 1869. in 1870. I. z okrožnico poupraševal slovenske občine, hočejo li šole imeti „popolnoma nemško“, ali „popolnoma slovensko“, ali pa „nemško in slovensko“. Večina občin se je izjavila, da naj se v šolah „slovenski in nemški“ poučuje; mi-

*) Primerjaj ministrsko naredbo z dne 25. oktobra 1851, št. 5185/550, ki začenja z besedami: Ministerstvo je ponavljaje izjavilo, da ima v ljudskih šolah materinščina biti učni jezik; v mnogih kronovinah pa je mnogo šol, v katerih je gojenje dveh deželnih jezikov nujna potreba in se nikakor odstraniti ne dá.

slilo se je namreč, da se bode v takih šolah, kakor dotlej, nemščini dajalo toliko mesta, kolikor kaže praktična potreba. Ta praktična potreba pa obstoji za Slovence na Koroškem v tem, da se ustno v vsakdanjem prometu in kupovanju sporazume s svojim nemškim sosedom. Masi naroda ne treba znati nemškega slovstva in se tudi ne dá doseči v toliki meri, da bi se nadaljna izobrazba v življenju mogla vršiti na podlagi nemškega jezika.

Deželni šol. svet je s sklepom z dne 14. julija 1872, št. 1842 šole v slovenskih krajih razdelil v tri vrste: 1.) Šole z nemškim učnim jezikom. 2.) Utrakviščne šole, v katerih je začetni pouk v slov. jeziku; vendar se mora od družega šolskega leta naprej rabiti nemščina kot izključni učni jezik. 3.) Šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot obligatnim predmetom. Šole 1. in 2. vrste nasprotujejo, kakor se je že ponavljaje pokazalo, vsem pedagoškim načelom, volji in zakonito zajamčenim temeljnim pravicam prebivalstva. Šole tretje vrste, ki bi vsaj deloma ustrezale zahtevam, se niti ustanovile neso.*

*) Še le po večletnem boji posrečilo se je jedni občini, dobiti tako šolo. Z ukazom deželnega šolskega sveta z dne 15. oktobra 1889 št. 1775 dovolila se je šoli Pri jezeru izključna raba slovensčine kot učnega jezika, nemščina pa se določila kot obligaten predmet počenši s četrtem šolskim letom. (Dalje prih.)

Vsesokolska slavnost v Pragi.

V.

Tretji slavnostni dan bil je na programu skupni poset Sokolskih društev v razstavi. Ob 10. uri zjutraj začeli so se od raznih stranij Sokoli zbirati pri glavnem urodu. Bili so vsi zastopani Čehi, Poljaki, Hrvatje, Slovenci in francoski gostje in druge vnanje deputacije. Pred velikim portalom industrijske palače pričakoval je odbor za razstavo Sokole, katere je pozdravil predsednik odbora inženjer R. Jahn s prav prisrčnimi besedami. Okolu staroste dr. Podlipnega postavili so se v polukrog zastopniki raznih Sokolskih društev. Besede Jahnove, s katerimi je pozdravil vnanje goste: Poljake, Hrvatje, Slovence in posebno sinove junaškega francoskega naroda, našle so živahen odmev in burni

„Na zdar“-klici in „Vive la France“ pritrjevali so govorniku, ki je razvijal potem idejo napredka ter da v delu je moč.

V imenu češke Sokolske obci odgovoril je starosta dr. Podlipny, rekoč, da zasluga teh mož, ki stojé pred nami, odbornikov za razstavo je, da Čeh in vsak Slovan sme s ponosom kazati na srečno dovršeno delo. Z razstavo pokazali smo, da bogata naša zemlja je češka, je slovanska. Vsi naj delajo naprej, kakor so delali do zdaj in Sokoli razvijajo naj se v duhu nepozabnih voditeljev Fügnerja in Tirša. V imenu Poljakov odgovoril je dr. Lipinski, srčno se zahvaljujoč za prijateljski vsprejem, ki je dokazal, da Čeh in Poljak sta brata jednega rodu, jedne krvi. V narodu češkem je silen duh, ki ga mora dovesti do zmage. Temu duhu nazdravlja. V imenu Jugoslovanov govoril je Slovenec Josip Noll, rekoč, da vrnivši se v domovino, bode povedal rojakom, kaj so videli tovariši njegovi in jim rekel: Idite v zlato slovansko Prago, kjer vam bijejo bratska srca. In prišli bodo gotovo, da se navzamejo duha Vašega, s katerim premagajo vse ovire. Na konci zakliče: Živela delavnost češka, ki je tako triumfalno postavila ta razstavni hram. Vsem govornikom pritrjevali so burni „Na zdar“-klici, po poslednjem slovenskem govoru pa so pevci intonirali „Živio“, katerega so odpeli dvakrat.

Zadnji govoril je v imenu Francozov zastopnik elsaško-lorenskega društva Kreutzger. Francozi spoznali so v Čehih svoje najverneje prijatelje. Francozi tega dokaza ljubezni nikdar pozabili ne bodo, povedali bodo doma, kako silen, kako obdarjen je narod češki. V razstavi zdi se jim, kakor da so doma, ponosni smejo biti Čehi na to delo, zato zakliče: Živela Češka! Klici „Vive la Boheme“ in „Vive la France“ zaorili so iz vseh ust, ko je govornik končal svoj naudušeni govor. Posamična društva razšla so se potem po razstavnih prostorih, da občudujejo tam nakopičena bogastva. Pri obedu v Plzenski pivarni sešlo se je zopet na stotine Sokolov in naudušeno nazdravljala je skupina češka Poljakom, Slovenci in Hrvatim Čehom in Poljakom in nasprotno, bilo je pravo pobratimstvo. Kakor so že prejšnje dni na neštevilnih krajih razni fotografi

LISTEK.

Čerešnič in obžalovani greh.

(Obrazek s Slovaškega. Čiški spisala Gabrijela Preissová, prel. F. G. P.)

(Dalje.)

„Naletel je na njo, ko se je ljubila s hemoštiškim podučiteljem, zato nabil jo je pošteno in odgnal iz hiše.“

„In nista dolgo skupaj“, omenila je mati obtežujoče okoliščine. „Omožila se je — saj pomniš — meroma teden pred taboj.“

„Kaj bode zdaj, moj Bog, delala,“ reče Julka sušutno.

„Kdo ve, kaj,“ zmajal je otec z ramama. „Možno, da se mož premisli in jo zopet vzame k sebi.“

„A sramota pred ljudmi,“ deje Julka — in mraz legel jej je na lice. „Zdi se mi, da je bila to vendar grozno težka kazen — saj ni bila njena krivda tako zla —“

„Prav ji je — zaslužila je to!“ reče majka trdo.

„Saj ste rekli, da sta se le v veži poljubila,“

odgovorila je Julka in jedva spravila je te besede iz sebe.

„No, da le v veži!“ vskliknila je mati ostro.

„Poljubila ga je in to je pri omoženi ženski konec — to je smrten greh!“

„Dà — dà —“ kimal je otec z glavo in pričel o drugem.

„Kako je po dežji z vašo deteljo? Včeraj se je zopet okrepčala in rastla bo znova, kakor kopolja.“

„Ob, da,“ pritrčila je bleda Julka kakor v snu.

„Bog vaju blagoslovlja; dobro si se omožila, Julka.“

„Dà, res,“ prikimala je zopet z glavo mlada žena in pogladila si čelo. V ušesih začelo ji je najedenkrat šumeti, soba se je zavrtela in na steni obešeni beli Kristusek na črnem križi planil je na njo doli. Zdaj pade ji na glavo in jo ubije v smrtnem grehu — „Oh!“ — zakričala je in se zgrudila s stola.

Ko je mati vskriknila in otec skočil po konci, odprl je baš Šimek dveri. Prestrašili so se in iskali ugodnega sredstva, ko je tako nanagloma, kar na nič, onesvestila se Čerešnička. Ko so jo zdramili,

ugibali so, je-li to prišlo od zlega pogleda ali od kake bolezni; a niti mati ni v tem hipu prestala toliko strahu za Julko nego ubogi Šimek.

Noč prespala je Čerešnička v rodni hiši, a za rana bila je že prva po konci in se vrnila domov opravljat kakor sicer vsa dela. Po včerajšnji slabosti ostal ji je na obrazu nekaj otožnosti in bil je videti dolgo časa na njem. Ako je bila poprej Čerešnička tiha, postala je zdaj nema in zamišljena. Pali znala se je tako dobro ogibati, da ga do onega časa, ko je odšel v svet, ni srečala niti videla. Poleg tega storila je svojemu možu, kar mu je le videla na očeh, a on je vendar spoznal, da jo nekaj muči in zaman iskali so tega on in roditelja Julčina. Julka je tajila, in uzroka ni bilo.

Minilo je leto. Z Juchdola šla je na julijski praznik Marijin procesija do oddaljenega romarskega mesta Šaština. Peš, od ranega jutra do najstih dopoldne, o solnčni vročini neprenehoma korakati in pri tem se ne utruditi, — to zmore res le Slovak. Res, še mnogo daljša pota hodijo radi, ako je le nekoliko novcev za to shranjenih in ako dovoli to delo ali nesamostojnim potnikom njihova obitelj.

(Konec prih.)

napravili celo množino slik, tako je tudi tu v dveh lepih skupinah se uvekovečila pobratimija severoslovanskih in jugoslovanskih Sokolov.

Pozneje obiskali so francoski gimnasti telovadnico Praškega Sokola, kjer se je improvizovala prav lepa slavnost z različnimi nagovori in pozdravi. Posebno navdajal je načelnik francoskih gimnastov Sansboeuf, da je ponosen, da more predstaviti svoje tovariše v tej historični dvorani. Francozi so potem izvedli na bradlih in na drogah več prav izvrstnih vaj, ter se pokazali prav elegantne in izurjene telovadce. Tudi Poljaki telovadili so in je njim, kakor Francozom občinstvo z burnim odobravanjem pokazalo svoje priznanje. Pokazali so Francozi in Poljaki, da neso samo telovadci za paradno, nego da res in resno goje telesne vaje, kakor se to spodobi gimnastičnemu in sokolskemu društvu. Po končanih vajah pogostil je češki Sokol v svojem domu francoske in poljske goste z šampanjcem.

Na večer bila je ljudska veselica na Žofinskem otoku, kamor je privrelo na tisoče in tisoče občinstva, da so bili kmalu zasedeni vsi obširni vrtni prostori. Ves prostor in vrtno nasade bile so fantastično razsvetljene z raznobarvenimi lampijoni in lučicami v barvanih steklih, kar je delalo čaroben utisek. Bila je prava beneška noč. Tisoč in tisoč lučič odsevalo je v valovih Vitave po kateri so se vozile razsvetljene ladvice. Na vrtu igralo je več godb in so posebno burne ovacije se delale francoskim gostom, ko so došli na slavnostni prostor. Mej petjem, godbo in zdravicami tekkel je čas hitro naprej in v znak pobratimstva menjavali so pojedini Sokoli mej saboj in v spomin svoja pokrivala. Kmalu bilo je videti Francoske gimnaste s češkimi malimi klobučki, poljskimi čapkami ali pa širokimi klobuki slovenskih in hrvatskih Sokolov, Sokole različnih krajev pa s francoskimi čepicami. Do pozne noči trajalo je splošno naudušenje mej Sokoli in ostalimi obiskovalci tega zares prekrasnega zabavišča.

Tako je končal tudi tretji slavnostni dan v najlepšem redu in pri najlepšem vremenu. Komaj pa so bili dobro odšli zadnji ljudje z otoka, prišla je silna burja in vihar z dežjem in bliskom in treskom. Vsi so mislili, kaj bi se bilo zgodilo z vso prelepo slavnostjo, da ni nebo bilo tako milostivo Sokolu in nam poslalo vihar še le po končani slavnosti.

Četrty dan sicer ni imel več oficijelnega programa, vendar pa je bila posebno na večer še prav vesela in živahna zabava „u Fleku“, o kateri hočem spregovoriti v poslednjem članku, kakor o nekaterih drugih zanimivih podrobnostih prelepe te slavnosti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 7. julija.

Deželni kulturni svet na Češkem.

Vlada pričela je osnovo novega deželnega kulturnega sveta, ki bode po določbah sprave in po sklepih deželnega zbora češkega utrakvističen. Ker se je že objavil volilni red za volitev delegatov v deželni kulturni svet češke kraljevine za prvo volilno dobo, razpisujejo se zdaj po češkem namestništvu nove volitve za češko in nemško sekcijo in se pozivljejo vsa društva, ki imajo volilno pravico, da se prigrasijo v štirinajstih dneh ter naznanijo svojo volilno pravico.

Zavodi za zavarovanje proti nezgodam in davčni organi.

Več deležnikov pri zavodih za zavarovanje delavcev proti nezgodam pritožilo se je pri ministertvu notranjih zadev, da finančni organi uporabljajo akte o zadevah zavarovanja delavcev, da na njih podlagi nakladajo nove davke. Ker se pa to ne strinja z duhom zakona in bi tudi utegnilo vzbujati nezaupnost podjetnikov tacihi zavodov, se pozivljejo vsa deželna predsedstva, da pouče podrejene političke okrajne oblasti, da z uradnimi akti, zadevajočimi zavarovanje proti nezgodam, davkarski organi nemajo ničesar opraviti.

Iz ogerske zbornice.

V ogerski zbornici utegne v kratkem priti do kake krize. V preteklih petih tednih govorilo je nad 100 govornikov v generalni debati o reformi uprave. V nekaterih dneh pričela se bode specijalna debata in organi skrajne levice naznanjajo, da se bode njih delovanje še le zdaj pričelo. Lahko bi se dogodilo, da bi načrt ne dobil še zakonite veljave do novih volitev, ki bodo drugo poletje. Skušaj se torej, da bi se naredil neki kompromis mej ministertvom in mej skrajno levico in bi se skrajna levica pod gotovimi pogoji odrekla obstrukciji.

O potovanji srbskega kralja.

Kakor se poroča iz oficijoznih virov, vrnil se bode kralj Aleksander iz Peterburga izvestno preko vzhodne Ogerske. Glede poseta na Dunajskem dvoru pričeli so se diplomatični dogovori. Vendar pa še ni dognano, kdaj in kje se bode vršil ta poset, ako se bode sploh kaj o tej zadevi sklenilo.

Vnanje države.

Obnovljenje trojne zveze.

Srbski list „Odjek“ ima o tem predmetu članek, v katerem izreka bojazen, da bode koalicijska centralnih velesil imela za nasled, da se rodi kontra-koalicijska in da bode evropski mir na ta način prišel v resno nevarnost.

Kralj Aleksander na Ruskem.

Dohod kralja Aleksandra v Odeso določen je za 29. t. m. Kakor se poroča, snidel se bode tam s svojo materjo. Drugi dan pada se kralj preko Moskve v Peterhof, kamor bode došel 2. avgusta. Na kolodvoru vsprejel ga bode car in ves dvor. Oglel si bode Peterburg in vso okolico in razne slavnosti. Na povratku bode se mudil kralj nekaj dnij v Moskvi in si ogledal vse znamenitosti in pa tudi francosko razstavo.

Ruski car ne pojde na Nemško.

Angleški listi poročajo iz Peterburga, da ruski car zaradi ponovljenja trojne zveze ne pojde na Nemško in Dansko, kakor je nameraval. Je li so ta poročila istinita, je težko reči, ker o tacihi zadevah baš angleški listi neso posebno zanesljivi.

Španjci na Filipinskih otokih.

O velikem porazu španske vojske se poroča s Filipinskih otokov. Na Mindanaou, najjužnejšem mej temi otoki, napadli so domačini, kakih 5000 močnih, oddelek španske vojske broječ: bataljon pešev, topničarstvo in dve kompaniji mornarjev. Pričakovali in napali so jih v nekem gozdu skriti ter jih obkolili in posekali. Govori se, da je padlo kakih 1000 Španjcev. Ta vest se potrjuje od več strani, akoprav vlada še ni objavila uradnih avtentičnih poročil, kar se zahteva od dne do dne nujneje.

Nemčija in Italija.

Nekateri listi so raznesli vest, da hoče Italija neke nemške banke interesovati za italijanske finance. Temu nasproti pravi „Vossische Ztg.“, da je Nemčija že efektovala veliko število italijanskih posojil. Italija naj bi rajše pospešila svoje obravnave o zadevi tarifov z Avstrijo in Nemčijo.

Angleški parlament.

Koncem tega meseca bode bržkone angleški parlament zaključil svoje zasedanje, ker je glavno delo storjeno. Malokdaj delalo se je tako marljivo in doseglo tako lepih uspehov. Gladstonova bolezen je nekako potlačila njegove pristaše in se je bati, da bi položaj njegovega zdravja ne uplival neugodno na razvoj liberalne stranke pri bodočih volitvah.

Dopisi.

Iz Celovca 6. julija. [Izv. dop.] Na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda goreli so tudi letos po vseh gorah slovenske Koroške velečastni kresovi. Visoki Obir, Peca, Radeše, Djekše, Macen, Jepa itd., potem vsa Podjunska, Rožna, Ziljska in Kanalska dolina bile so, kakor se nam poroča, s kresovi prekrasno razsvetljene. V nekaterih krajih bilo jih je videti toliko, kakor bi bile gore kar obšute. Na Žingarici nad Borovljam napravili so vrli slovenski fantje črki C in M iz samih kresov, kar se je posebno iz Celovca lepo opazalo. Tudi pred Celovškimi vrati, pri Podstražišniku in nad Vetrinjem so goreli velikanski kresovi in mi le obžalujemo, da ta večer ni bil več šulferajnski general dr. Weitlof s svojim štabom v Celovci, da bi bil videl, kako se naše verno ljudstvo zaveda svoje slovenske narodnosti, da bi se bil prepričal na svoje oči, da mu bode ponemčevanje koroških Slovencev napravljalo še velike težave in mnogo preglavice, če tudi ga hoté v tem nepoštenem delu v najnovjšem času podpirati celo nekateri vladni možje.

Kresovi pa, ki so goreli slovanskim blagovestnikom v čast in gromenje topičev, ki se je razlegalo daleč na okrog po širnih gorah in dolinah, so jasen protest proti vsemu, kar se je govorilo in sklepalo zoper nas na zadnjem šulferajnskem shodu v Celovcu. Slovenska Koroška se zaveda in pogaziti jo, se nikdar ne bode posrečilo niti dr. Weitlofu, ki razpolaga v naše raznarodnje s pruskimi denarji, še manj pa c. kr. vladnemu svetniku grafu Goesu ali pa celo deželnemu glavarju dr. Erweinu. Svaka sila do vremena! Bolj ko bodete Slovence stiskali in skušali preganjati jih, na toliko hujši odpor bodete naleteli, tega smete biti preverjeni — Vi zatiralci slovenske narodnosti.

„Matica Slovenska“.

Ogovor, s katerim je pozdravil dne 1. julija predsednik prof. in čast. kanonik Jos. Marn XXVI. občni zbor „Matic Slovenske.“

Slavni zbor! Lani smo zborovali dne 25. junija. Mnogi gospodje odborniki so želeli, da tudi letos pred velikimi šolskimi počitnicami; torej sem se drznil povabiti Vas danes na XXVI. občni zbor „Slovenske Matic“.

Lani sem na tem mestu se pohvalil, da naša „Matica“ napreduje v knjigah, v družnikih in sploh v javni veljavi. Tudi letos smem to reči. Kolikor je znati, bile so lanske knjige občinstvu po godu; upam, da bodo i letošnje. Stvarna kritika je pametnemu pisatelju vsegar ljuba in koristna, osebnostna je le žaljiva in pogubna: tako tudi društvu. Dala nam je „Matica“ lani „Dušeslovja“ II. del. To je znamenita knjiga, prva te vrste v našem slovstvu. Vem, da vsem, kateri ste prebirali „Uvod v Modroslovje“ in „Dušeslovje“ iz srca govorim, ako rečem: Bog daj gospodu pisatelju trdnega zdravja, da se skoro loti „Logike“ ter jo dovrši nam na korist, „Matici“ na čast! — Kakor „Letopisa“, tako so veseli bili sploh „Vodnikovih Pripovednih spisov“, kajti po njih še le Vodnika prav spoznamo, da ga moremo čislati dostojno.

„Matica“ naša napreduje v družnikih. Lani so se tiskale društvene knjige v 2200 izvodih, letos že v 2400. — „Matica“ napreduje v javni veljavi. Mnogi gospodje poverjeniki jej marljivo nabirajo udov in pošiljajo novece; bodi jim zato javna hvala! Tu in tam so pač težave. Tako n. pr. sva s tajnikom v Trst, tako važen kraj, poslala vsaj sedem pisem, dokler sva dobila jej poverjenika. „Češka akademija věd in umění“ je prijazno povabila „Slovensko Matico“ na svojo prvo svečanost. Iz odbora se je poslal v ta namen češkimi akademikom iskren pozdrav, in nato je došla nam prav tako iskrena zahvala, lep znak slovanske znanstvene vzajemnosti! — Te dni sem dobil iz Petrograda list „Blagovest“, v katerem se poleg Mohorjeve družbe častno omenja tudi „Matica“. — Da „Matica“ raste v javni veljavi, pričajo tudi volitve. Vršijo se od leta do leta bolj občno, mirno in še dokaj soglasno. Dobili smo letos glasovnice razven iz mest slovenskih, z Dunaja, iz Zagreba, celo iz Sarajeva, iz Bosne ponosne.

Pred dvema letoma sem se pohvalil na tem mestu, da je „Matica“ dobila novega blagajnika, starega sicer, vendar jako marljivega, kateri se je i staral ali trudil za „Matico“ na vse strani; a letos moram povedati, da nam je po zimi obolel gospod L. Robič tako hudo, da se je odpovedal blagajništvu in tudi odborništvu. V smislu odborovem prevzela sva ta posel začasno tajnik in jaz; toda gospod tajnik prevzel je težje breme. Bodi mu zato očitna hvala! Kdor vé, kake težave imajo sedanji čas hišni gospodarji z davkarijami, s strankami, z različnimi hišnimi popravami, zna tudi prav čislati dobrega gospodarja. Veseli me, da se je nam navzetoval zopet spreten gospod, kateremu ste, upam, izvolivši ga v odbor, skazali tudi Vi svoje zaupanje. — Ker že o volitvah govorim, naj povem, odkod je razloček v društvenem vabilu in v časnikarskem nasvetu. Po pravilih izstopi vsako leto po deset odbornikov. Ker je letos bilo jih na vrsti dvanajst, odločil je žreb, da ostaneta za prihodnje leto gg. Senekovič in Levec. Ker se je pa po priobčenem vabilu odborništvu odpovedal g. Flis, prevzeli so na drugem mestu izžrebanega gospoda oni „Matičarji“, ki so po časnikih nasvetovali odbornike za letošnjo volitev, češ, naj se pa prihodnje leto izbere nov odbornik.

Pred dvema letoma je postal prof. Miklošič tajni svetovalec — Ekszellenca, in radostni smo mu o tej dostojnosti čestitali iz občnega zbora, a letos — klicati nam je za njim v grob: Naj v miru počiva Miklošič, slavni učenjak, po katerem smo Slovenci še le prav znani postali mej učenim svetom! Miklošič je našo novo slovenščino pripravil v tako živo zvezo z velečastno staroslovenščino, da slovensk in celo drugi jezikoslovci prezirati ne morejo našega jezika slovenskega.

Pohvalil sem se lani, da me vrlo podpirajo gospodje odborniki; tudi letos se smem. Čast in hvala bodi vsem, ki ste nabirali in še nabirate udov, novih družnikov in potrebnih novecev „Matici“; čast in hvala vsem, kateri ste prebirali in še prebirate spise, presojujete rokopise na korist „Slovenski Matici“!

Mnogi jadikujejo, da Slovenci napredujemo le počasi, polagoma; jaz pa se tolažim, da bode napredovanje naše tem bolj stanovito. Nedavno sem čul, da prihodnje leto začne se tiskati naš novi „Slovensko-nemški Slovar“, ki ga izdeljuje izvrsten odbornik „Slovenske Matice“, kar bodi kolikor toliko tudi njej na čast! I „Slovenska Matica“ sama spravila je že na dan tolikanj slovstvenega blaga, da ga še Vaših vnukov vnuki imeli bodo povzivati dosti. Bog daj tudi našemu sedanjemu delovanju svoj blagoslov!

Domače stvari.

— (Volitev gosp. Petra Grasselli-ja) županom Ljubljanskega deželnega stolnega mesta, je presvetli cesar potrdil.

— (Dež. predsednik baron Winkler) povrnil se je včeraj zjutraj z Dunaja v Ljubljano.

— (K Bleiweisovi slavnosti) je odbor poslal vabila vsem narodnim društvom Ljubljanskim in vnanjim. Ker pa je pri obilnem številu narodnih društev mogoče, da ni vsakemu došlo vabilo, usoja si odbor tem potom še jedenkrat vabiti vsa društva k obilni udeležbi, da bode slavnost dostojna spominu moža, katerega slavimo. — Društva z zastavami se zberó ob 1/2 12. uri v narodni čitalnici, od koder pojdejo na slavnostni prostor. Odbor za Bleiweisovo slavnost.

— (Ustoppnice k banketu pri Bleiweisovi slavnosti) se dobivajo v čitalnični trafiki po 2 gld. za osebo. Banket bode v čitalnični dvorani ter bode mej banketom sviral oddelek vojaške godbe c. in kr. domačega pešpolka.

— (Naš rojak g. prof. dr. Celestin) v Zagrebu je zopet daroval družbi sv. Cirila in Metoda 10 gld. in za „Narodni dom“ v Ljubljani 10 gld. Slava blagemu podporniku naših narodnih društev!

— (V cerkvi sv. Duha v Celovci) bila je na god sv. bratov Cirila in Metoda dne 5. julija t. l. slovesna služba Božja s sv. mašo z blagoslovom in propovedjo. Govornik je bil slavnoznani pridigar č. g. P. Staré iz družbe Jezusove. Pri sv. maši so prav lepo pele Slovenke iz sirotišnice Uršulinskega samostana.

— (Umrl) je dne 4. t. m. v vojaški bolnici v Gradci gospod dr. Fran Zupančič, c. in kr. polkovni zdravnik in učitelj v kad. zavodu v Liebenau v Gradci, po dolgi bolezni. Pokojni Zupančič, rodom, če se ne motimo, s Ponikve na Štajerskem, bil je izvrsten zdravnik in učitelj in iskren rodoljub, ki se je živo zanimal za naše težnje in rad podpiral vsa narodna podjetja. Lahka mu bodi zemlja in blag spomin!

— (Surov napad.) Narodnjak P. šel je v nedeljo po noči v Gledaliških ulicah s svojo soprogo mirno domov. Pred Gerberjem začeli so mu trije mladi nemčurji zabavljati. Ko je g. P. proti izzivanju protestoval, napal ga je mladi Sch. ne pričakovano z bokserjem in mu prizadel na glavi šest ran, ga ranil na nosu in mu močno poškodoval desni mazinec. Ker pride vsa ta zadeva izvestno pred sodišče, bomo takrat obširneje poročali.

— (Občni zbor in veselica Šentpeterske podružnice sv. Cirila in Metoda.) Včeraj smo poročali o gmotnem uspehu veselice, danes pa naj popišemo, kako se je vršila prelepa slavnost. Najprej je bil občni zbor. Po kratkem poročilu gospoda predsednika in nekaterih opomnih gospodov udov se je vršila volitev novega odbora ter so bili soglasno izvoljeni naslednji gospodje: Martin Malenšek, župnik Šentpeterski, za predsednika; Ignacij Valentinčič, posestnik in mestni odbornik, za namestnika; Anton Koblar, kurat in arhivar, za blagajnika; Viktor Rohrmann, trgovec, za namestnika; Anton Mikuš, deželni uradnik, za tajnika; Fran Ban, faktor katoliške tiskarne, za namestnika. Za zastopnike Šentpeterske podružnice na občnem zboru družbe sv. Cirila in Metoda v Kamniku so bili izbrani gg. odbornika Valentinčič in Koblar pa član gosp. Kozak. Ako bode utegnil, pojde v Kamnik tudi gosp. predsednik župnik Malenšek. Veselice se je udeležilo nad 200 oseb. Ne le Šentpeterčani, tudi drugi Ljubljanci so prihiteli, častit spomin naših najblažjih in največjih pravkov sv. Cirila in Metoda. Lepo je bilo gledati toliko odličnega občinstva na krasno ozaljšanem vrtu g. Ivana Počivalnika, ki je zelo pripraven za take slavnosti. Pohvalno moramo omenjati posebno rodoljubnih gospa in gospodičen, ki so se tako obilo

odzvale odborovemu vabilu. O početku je pozdravil načelnik podružnični g. Valentinčič prav presrečno vse navzočno občinstvo ter razložil z jedrnatimi besedami pomen današnje veselice. Po nekaterih godbenih in pevskih točkah pa je nastopil velečastiti gosp. Anton Koblar, kurat in arhivar, ter z dovršenim govorom opisal slavno in častno delovanje slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Z vero sta položila temelj slovanski omiki, s svetimi knjigami slovanskimi pa ustanovila književnost slovensko. Hvaležni moramo zato biti njima za ta dva predragocena darova, a najbolj ju častimo, ako postanemo udje družbe sv. Cirila in Metoda, ki le nadaljuje to, kar sta ona dva začela, katera boče le braniti Slovanstvo po domačih deželah, nikakor pa ne segati preko domačih mej ter grabiti po tuji šegi neslovensko deco. Naposled pozove govornik navzočne gospe in gospodične, naj kot vrle rodoljubkinje pristopijo k tej družbi ter osnujejo svojo posebno žensko podružnico, da s skupnimi močmi srečno dovršimo narodno delo. Govorniku je občinstvo naudušeno ploskalo in čestitalo na izvrstnem govoru. Uspeh njegov pa je bil tudi takoj viden. Oglasilo se je precej 50 gospa in gospodičen za žensko podružnico. To veselo novico je naznanil občinstvu gosp. dr. Vošnjak. Radostno jo je vse pozdravljalo, godba je zasvirala, v ozadji je zablestel transparent z napisom: „Živela ženska podružnica Šentpeterska“, bengaličen ogenj pa je razprostrl trobojno svetilo po vsem prostoru. Bil je prelep čaroben prizor. Začasne odbornice ženski podružnici so gospa Zarnikova, gospa Trčkova in gospodična Lavrič. Želimo veliko uspeha! Ves večer je „Slavec“ neutrudno pel prekrasne naše pesmi, godba pa svirala dične domače in druge skladbe. Pozno v noč je bilo še polno občinstva na vrtuter se veselilo in zabavalo. Dolžnost nam je naposled omeniti, da je bilo občinstvo prav zelo zadovoljno tudi s postrežbo gostilničarja gosp. Ivana Počivalnika ter hvalilo izvrstno pijačo in okusna jedila.

— (Iz Zagreba:) Včerajšnji poštni vlak, prihajajoč z Zidanega mosta, bil je v veliki nevarnosti. Hudournik Vrabčak odtrgal je mali železnični most malo pred prihodom vlaka. K sreči je strojevodja to zapazil in vlak ustavil. Potovalci morali so izstopiti in se peljati v vozev v mesto. Most se je v par urah popravil. — Vihar napravil je veliko škode, porušil več zgradb in nekaterim hišam odnesel strehe. — Rudolf Sterle, uradni sluga pri tukajšnjem zastopu banke „Slavije“, poneveril večjo vsoto in ubežal. Misli se, da se je peljal v Maribor, kjer biva njegova mati.

— (Na včerajšnji letni semenj) prignalo se je 875 konj in volov, 215 krav, 65 telet, vsega skupaj 1155 glav živine. Prignalo se je za 1000 glav menj, nego lani, ker je mnogo kmetovalcev mislilo, da se zaradi kužne bolezni na parkljih ne sme goveja živina prignati. Prodaja pri goveji živini bila je sploh dobra, posebno debeli voli prodajali so se po jako dobrih cenah, pri konjih je bila kupčija srednja. Kmetkega občinstva prišlo je dosti menj na semenj, ker imajo pač kmetovalci na polji še opraviti.

— (Toča pobila) je v nedeljo popoldne okolu Litije.

— (Iz Kostanjevice) 6. junija: Včeraj je bila tu volitev občinskega župana in svetovalcev. Županom je bil izvoljen gospod Otmar Sever, c. kr. nadporočnik v pokojni. Svetovalci pa so bili izvoljeni gg.: Anton Stravs in Kostanjevice, Martin Colarič iz Slinovec, Jernej Škerjanec iz Kostanjevice, Ivan Globočnik, c. kr. poštar in rezervni nadporočnik na Dobravi.

— (Morskega volka), šest metrov dolzega, videl je kapitan parobroda „Abbazia“ mej Opatijo in Reko.

— (Obrtno gibanje meseca junija v Ljubljani) Izvrševanje prostih obrtov so zglasili: Ernest Marchetto, na sv. Petra nasipu št. 11, izdelovanje in prodajo kipov iz mavca; Anton Hočevnar, na Bregu št. 20, trgovino s pohišjem; Marija Petrič v Vegovih ulicah št. 9, prodaje ovočja; Uršula Jerončič, na Rimski cesti št. 5, prodaja ovočja; Neža Žgavec, na Rimski cesti št. 5, prodajo ovočja; Marija Knofter, na Rimski cesti št. 9, branjarijo. — Koncesijonirani obrti so se podelili: Jeri Juvanec v Florjanskih ulicah št. 80, prodaja jedil; Heleni Peterca, v Kolodvorskih ulicah št. 20, prodaja jedil; Ani Drnovšek, v Krakovskih ulicah št. 27, prodaja jedil; Janezu Kozina, v Rečnih ulicah št. 5, tesarski obrt; Marija

Mohar, v Kolezijskih ulicah št. 8, prodaja jedil; Janezu Kopaču, v Travnjskih ulicah št. 6, gostilničarski obrt; Mariji Črgan, na Rimski cesti št. 10, prodaja jedil; Franu Breskvarju, na Opekarski cesti gostilničarski obrt. — V zakup so dali obrte z dovoljenjem obrtnega oblastva: Janez Dolhar, gostilničarski obrt Štefanu Bergantu, na Bregu št. 20. — Zbrisal se je gostilničarski obrt Janeza Mohorča v Grubarjevih ulicah št. 3. — Obrte so odpovedali: Katarina Ferd, v Rožnih ulicah št. 23, branjevski obrt; Aleš Požar, na Rimski cesti št. 5, kramarski obrt; Neža Černive, v Prečnih ulicah št. 8, branjevski obrt; Lucija Goršič, v Kravji dolini št. 1, branjevski obrt; Jera Arhar iz Šent Vida, branjevski obrt; Fran Tomec, na Poljanski cesti št. 8, branjevski obrt; Fran Hartmann, na Karlovski cesti št. 6, klobučarski obrt; Jernej Kalan, na Poljanski cesti št. 60, branjevski obrt; Janez Zupančič, na Emonski cesti, fижakerski obrt; Janez Grajzer, na Dunajski cesti št. 18, klobučarski obrt in prodaja obuval; Katarina Jelovšek, na Starem trgu št. 6, kramarija; Janeza Novaka vdova, na sv. Petra cesti, mizarski obrt; Anton Fritz, v Kravji dolini št. 16, sodarski obrt; Lucija Gril, na Karlovski cesti št. 19, kramarski obrt; Janez Bitenc iz Spodnje Šiške, klanje drobnice; Marija Belič, na sv. Petra cesti št. 44, prodaja ženske obleke in perila; Hugo Fischer, v Čevljarskih ulicah št. 2, trgovina z modnim blagom; Adolf Roming, v Kolodvorskih ulicah št. 11, podobarski obrt; Ježef Bischoff, na Prešernovem trgu št. 3, kavarnarski obrt; Fran Levc, v Hilšerjevih ulicah št. 12, ključničarski obrt in vodovodna instalacija; Fran Trček, na Valvazorjevem trgu št. 5, trgovina s železnim blagom in orodjem; Štefan Franzot, v Kravji dolini št. 28, trgovina s specerijskim blagom; Cila Bizjak, na Tržaški cesti št. 20, skuha; Regina Faulkal, na Kongresnem trgu, kavarnarski obrt; F. M. Schmitt, v Špitalskih ulicah št. 9, trgovina z galanterijskim in norimberškim blagom; Janez Križnar, v Kolodvorskih ulicah št. 6, branjarija; Janez Keber, v Florjanskih ulicah, trgovina z živili in točenje žganih opojnih pijač; Marija Stele, na Poljanski cesti št. 28, trgovina s žitom; Lucijan Schneider, na Dunajski cesti št. 2, fotografski obrt; Jožef Mülleret, na Kongresnem trgu, frizérski obrt; Jožef Trampuš, na Dunajski cesti št. 16, izdelovanje kandit; Albert Trinker, Kongresni trg št. 2, trgovska agencija; Anton Kremžar, v Židovski stezi št. 6, pekarski obrt; Karol Kmelniĝer, na Mestnem trgu št. 5, trgovina z izdelano žensko obleko.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Pliberk 7. julija. Na predvečer svetih blagovestnikov naših gorelo v Podjanski dolini nad 200 kresov, in topičev grom razlegal se je povsod. Podružnični shod v Črnem sijajen. Udeležencev 150. Glavne družbe zastopnik Holz in Mariborski pevci naudušeno vsprejeti. Govori in petje narod do solz ginilo. Naudušenje nepopisno.

Varšava 6. julija. Zgradba novih vojašnic se jako marljivo nadaljuje. Kakor pri vseh vojaških zgradbah v Rusiji, skrbi se tudi pri tej strogo za to, da se pri delu uporabljajo le domači delavci. Zato je v ta namen nedavno prišla znatna četa delavcev iz osrednje Rusije v Varšavo.

Dunaj 7. julija. Vrhovni zdravstveni svet vzel na znanje naredbe turške vlade in zdravstvenega sveta v Aleksandriji proti razširjenju kolere v Vzhodni Indiji, Abisiniji, Masavi, zlasti pa v Alepu in izjavil, da treba najopreznije opazovati razvoj bolezni, da se pravočasno store potrebni koraki.

Török Szent Miklos 7. julija. Blizu mesta na pusti stoječo tobačno zgradbo, v kateri je bilo 160 delavcev, je podrl v nedeljo vihar. Sedem delavcev mrtvih, 14 težko, 33 lahko ranjenih.

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

XII. Zbornični tajnik poroča, da se je gremij tiskarjev in črkolivcev v Pragi obrnil s peticijo do visoke poslanske zbornice, visokega ministerstva finančnega in pravosodnega za premembo tiskovnega zakona in odpravo časniškega in koledarskega kolka ter prosil zbornico, da bi priporočala prošnjo. V peticiji se izraža nadeja, da se bode visoka po-

